

DR. FR. ILEŠIĆ (Zagreb):

Slavenske primedbe prigodom ljubljanskog sokolskog sleta

Sastali su se u Ljubljani opet predstavnici velikih sokolskih Saveza, koji tvore Savez Slavenskog Sokolstva: Čehoslovaci, Jugosloveni, Poljaci i Rusi. Taj je Savez federacija u kojoj se druže jednaki sa jednakima pod znakom zajedničkog cilja.

Kao takav, Savez Slavenskog Sokolstva nije onaj »panslavizam«, o kojem govori danas samo istorija, u kojem je Rusija stajala nad ostalim Slavenima, nego je Slavenstvo, kako su ga shvatali Poljaci. U tom Slavenstvu brat Vergun i brat Zamoyski draga su si braća.

U sokolskoj ideji, osobito i u koliko je ona slavenska, Česi zauzimlju odlično mesto i Tyršu se klanjaju svi slavenski Sokoli. Klanjajući se njemu, klanjaju se istorijskoj zaslugi.

Kraj svega toga Čehoslovaci će zadovoljniji biti, ako vide, da je Tyršova misao zahvatila sve Slavenstvo, nego ako se uzveličava on sam, istorijski Tyrš. Na slavenskim sletovima se ne radi o prošlosti, nego o sadašnjosti i budućnosti. Ne radi se o jednome slavenskom narodu, nego o svima našim narodima i državama.

JSS nije poslao nikoga na proslavu 60 godišnjice Poljskog Sokolstva u Lavov, ali je Poljski Soko poslao delegaciju na naš ljubljanski slet te je taj slet tako mogao biti ujedno i manifestacija Slavenskog Sokolskog Saveza.

Poljski se je Soko u Ljubljani osobito istakao; poklonio je Jugoslovenskom Sokolstvu lep dar u formi sokolske statuete te položio venac na grob Prešernova poljskog prijatelja E. Korytka i pod spomenik Prešerna samoga. Bilo je čehoslovačkoj braći neugodno, što i oni nisu na takav način istupili, ali sam im govorio: »Pa Čehoslovaci su u Ljubljani već kao kod kuće; često su već polagali vence.« Poljski su Sokoli sad prvi put bili na sletu u Ljubljani.

Na sokolskoj statueti, što ju je poljski Soko poklonio Jugoslovenskom Sokolu, nalazi se relief Majke Božje Ostrobramske, kao simbol Poljske! Majka Božja je »Kraljica Krune poljske«.

otkako se je kralj Jan Kazimir I. aprila 1656. u teškoj pogibiji, koja je pretila Poljskoj »potopom«, u lavovskoj katedrali svečano zavetovao, da će on sa čitavim narodom poštivati Devicu Mariju kao Kraljicu Krune poljske. Kao svetište Majke Božje osobito se štuje Jasna Gora u Čenstohovi i Ostra Brama (Oštra kapija) u Vilnu.

Bratstvo sokolsko traži, da najdublje pošujemo osobine svake zemlje, koje sinovi i kćeri ulaze kao Sokoli i Sokolice u sokolske Saveze svojih država i preko njih u Slavenski Sokolski Savez. Poštujemo osobito takve duboke duševne pojave kaošto je religija — dok ona ostaje prava religija.

Istome Zamoyskome, koji je Jugoslovenskom Sokolstvu izručio sokolsku statuetu, rekao je ljubljanski biskup Jeglič: »Ne volim ja Sokolstvo,« a brat Zamoyski je jednako oštro odgovorio: »To je vrlo zlo, gospodine biskupe!« Neću da navodim, što je br. Zamoyski, čovek sa položajem u svetu, još dalje govorio...

*

Brat Zamoyski je hteo da pogleda malo i u Italiju, kad joj je već tako blizu. Talijanski konzulat u Ljubljani dao mu je visum, kad tamo, iza kratkog vremena opozivlje visum, kazav, da je prvotno visum bio dao iz ljubaznosti, ali da ga ipak ne može dati, jer je Zamoyski — Soko! Zamoyski, čovek sa položajem u svetu, sam je poderao pred konzulom visum te rekao: »Neću da idem u takovu zemlju «

Otišao je u Split, Dubrovnik ...

*

Biti sokolskim delegatom na sletu drugih slavenskih Sokola, to ne može značiti: biti samo predmet ovacija. Delegat ne može biti kao stranac u Emausu, koji samo gleda i gleda, a ništa ne razume. Kaošto na svako putovanje, od kojega hoćemo da imamo veću korist, tako se moramo osobito spremati na sokolsko »putovanje« u druge slavenske zemlje ... Moram reći, da se je Zamoyski za put na slet u Ljubljani odlično pripremio. Njegovi su govorili na Korytkovu grobu, pred Prešernovim spomenikom, govor, koncipiran za banket, puni znanja o našoj kulturnoj i nacionalnoj prošlosti. »Odakle to bogato znanje?« pitao sam sebe i njega, »neobično je takvo znanje u našim slavenskim daljinama«. Na kraju krajeva mi je br. Zamoyski stvar razjasnio; naručio je bio u Varšavi naše knjige te se po njima ozbiljno pripremio za — delegatstvo. Već priprema za delegatstvo mu je bila slavenska škola. I tako treba da bude ...

*

Na »ljudskoj veselici« na Taboru sastao sam se i sa dvojicom ruskih Sokola iz Zemuna. Dobro su shvaćali rusko-poljske odnošaje. Samo takvo shvaćanje probuđuje nadu o trećoj, zbilja slavenskoj Rusiji. Ali nisu svi ruski emigranti Sokoli, kaošto je br. Vergun i kaošto su oni Sokoli iz Zemuna ...

Još o pitanju „sokolskoga jezika“

Od nedavna počelo se u našoj i českoj sokolskoj štampi tretirati pitanje zvaničnoga jezika SSS. Mišljenja su u glavnom svuda ista: ruski jezik, kao jezik najmnogobrojnijeg slavenskog naroda, ima da bude spona među svima slavenskim Sokolima. Kod nas se za ovakvu soluciju toga pitanja najviše zalaže brat dr. Laza Popović, a sada u 4. broju »Sokolskoga Glasnika« brat dr. Jurij Štempihar. Pa ipak ja mislim, da se danas to pitanje ne može tako rešiti. Predaleko bi me odvelo, kad bi hteo da iznesem istorijat pokušaja, da se ruski jezik proglasi općim slavenskim jezikom. Bilo je takvih pokušaja mnogo i u sretnijim prilikama, koje su omogućavale borbu za ovakvu soluciju toga pitanja, ali se nikada — naglašujem to ponovo — nije došlo dalje od predloga i lepe želje. Na stvar treba gledati realnije. Rusko Sokolstvo danas je manjkavo organizovano u slavenskom Sokolstvu. Rusi su danas u glavnom izvan domašaja onih ideja, što ih želi u Slavenstvu provesti Sokolstvo. Na njihovo su mesto stupili Česi. Prag je postao pravom metropolom sokolske ideje. Slavenska nauka, umetnost i slavenska ideja u Pragu imaju svoje čvrsto, trajno i zdravo sedište, onakvo, kakvo Rusija nikada nije znala ni mogla da dade. Na kolosa se gledalo uvek s ljubavlju i očekivanjem, ali taj kolos nije nikada umeo da jednu zdravu demokratsku slavensku ideju uzme u čvrste ruke i da je nesmiljenom konzekventnošću do kraja vodi. Kod Čeha je stvar sasvim druga. U njih nema malodušnosti, zastajkivanja, klecanja, padanja, jer je ceo njihov kulturni život osnovan na zdravoj osnovi, nikada nepoljuljanoj, nego vremenom samo pojačavanoj. Onamo, dakle, treba da su uprte naše oči. Učimo zato česki, a Česi neka uče naš jezik, jer Jugoslaveni i Česi preuzeše u najnovije vreme zastavu Slavenstva, pod koju žele da smeste i svoga velikog brata Rusa, da mu tu zastavu kasnije, kad se on preporodi i ojača, predadu u ruke, da je on visoko nosi. Dotle, dok on ne bude za to sposoban, mi ćemo je nositi i čuvati.

Ruski je jezik lep, melodičan, topao i pun mističke snage, ali zapitajmo se iskreno, ko ga u našem Sokolstvu, českom i jugoslovenskom, valjano poznaje. Na prste bi se mogla takva braća izbrojati. S českim je jezikom sasvim drukčije. Za Jugoslavena, osobito Slovenca, on je lako razumljiv i uz malo truda naučiće ga svako. Uveren sam, da u nas ima vrlo mnogo ljudi, koji ga već dobro znaju, kao što i Česi opet znaju naš jezik. Poslednji je rat bio dobra škola, iz koje smo i jedni i drugi, Jugoslaveni i Česi, odneli lepo poznavanje naših jezika. Ne preostaje drugo, nego da stariji mladima predadu u nasledstvo to svoje znanje.

Ne letimo za maglom i dimom, nego gledajmo otvorenim očima na stvarnost. Priljubimo se, dakle, na ovaj način još jače

uz braću Čehe, izvršujemo slavenski zavet i čekajmo vreme, kad će naš veliki slavenski brat imati ovakvu unutarnju nacionalnu snagu, kakvu mi imamo, kad će on moći dati garancije, da je za njega reč Slavenstvo večni elemenat nacionalnog bića i nacionalne budućnosti. A dotle učimo češki, a Česi neka uče naš jezik, jer pade kocka na mladu braću, da zamene starijega bolesnog brata.

*Nikada nikoga ne uništavajmo, ali se ne dajmo ni od drugih uništavati; jer onaj tko uništavanje podnosi, po-
nizuje i uništava sebe. Ne trpim ljude, koji se večno tuže,
a nikad se ne ojuнаče za samoobranu.*

Gladstone.

M. K—Ć (Maribor):

Na što naši odbornici i naša društva zaboravljaju

(Prema »Vzletu« — XIV., br. 1. — Vestn. sredoč. sok. župe Jana Podlipného.)

1. Da saraduju društva sa JSS i obratno JSS sa društvima isključivo preko župa. Iznimku tvore porudžbe časopisa, saradnja sa fondom za nezgode i saradnja sa saveznim građevnim odsekom, kad je župa dala svoj pristanak na gradnju.

2. Da mora biti svaki novi član kao i onaj, koji prelazi iz društva u društvo, prijavljen u župskom katastru najkasnije četrnaest dana posle prijave za člana.

3. Da onaj, koji dosada nije bio član Sokola, ne smije biti primljen za člana pre nego posle šestmesečnog pokusnog doba (za koje vreme mora, ako nema još 26 godina, marljivo posećivati vežbanje i slušati obavezatna predavanja, gde su uvedena).

4. Da se smije na pokusno doba primljenim članovima izdati članska legitimacija i znak tek onda, kad im je ovo doba prošlo, ako su ispunili sve svoje dužnosti te bili primljeni na odborskoj sednici kao punopravni članovi. Na sokolski praznik iste godine treba da ovi polažu sokolsku zakletvu.

5. Neka na pokusno doba primljeni članovi prouče idejne sokolske knjige, izdane u JSS, kao »Organizacija Jugosloven. Sok. Sav.«, »Sok. katekizam«, »Istorija telovežbe i Sokolstva« i t. d.

6. Da su svi člani i sve članice dužni do svoje 26. godine posećivati najmanje jedamput u sedmici redovitu telovežbu.

7. Da treba pri isključenju članova na svaki način tačno postupati prema propisima u »Organ. JSS«, da čitav postupak ne bi bio uzalud.

8. Da mora svaka ozleda, za koju se traži otšteta resp. pripomoć od saveznog ozlednog fonda biti javljena direktno JSS i to sa podacima prema izdatim propisima. Ako se ne postupa prema njima, JSS je rešen dužnosti platiti otštetu resp. pripomoć.

9. Da član koji nije prijavljen članskom katastru, nema uopšte prava na potporu iz ozlednog fonda JSS.

10. Da mora svako društvo, koje namerava kupiti kakvu nepokretninu ili pristupiti gradnji, prigradnji ili pregradnji gombaone ili druge kakve svoje zgrade ili koje namerava urediti kakvo poduzeće (kino, pozornicu, letno vežbalište i sl.), moliti dozvolu od Saveza te priposlati ujedno sve priloge, koji su potrebni, da bude gradnja resp. kupnja JSS jasna.

11. Da su dužna sva društva blagovremeno javiti svojim župama priredbe, koje nameravaju prirediti (javne vežbe, akademije, pozorišne prestave, koncerte i t. d.).

12. Da su dužna društva naručivati sve sokolske časopise, koje izdaje JSS, da moraju biti svi sokolski funkcionari abonenti »Sok. Glasnika« te da je društvima dužnost širiti sokolsku štampu među članstvo i vansokolsko građanstvo.

13. Da moraju biti izabрани u svakom društvu sem običnih funkcionara još zdravstveni referent, novinar i referent za socijalnu skrb, koji su dužni ravnati se prema izdatim propisima, davati po mogućnosti sami nove inicijative te na svakoj sednici i skupštini davati svoje izveštaje.

14. Da moraju društva pri svakoj novčanoj pošiljci određeno označiti, šta plaćaju resp. u koju svrhu šalju novac.

15. Da moraju svi akti, koji se predavaju državnim nadležstvima, biti bilježbovani, ako ne nose osobite napomene, prema kojoj naredbi su oslobođeni takse.

16. Da moraju svi bilo kome adresovani dopisi biti dovoljno frankirani, da se upotrebljava na njima sokolska marka.

17. Da se legitimacije, članski znakovi, tiskanice i knjige JSS naručuju direktno kod JSS.

18. Kako mora JSS časopise i stvari, napomenute u tači 17., platiti štampariji odn. tvornici odmah u gotovu, to neka drže društva za svoju dužnost, da iznose za naručene stvari pošalju odmah sa narudžbom, kako bi se na taj način smanjili troškovi za opomene.

19. Da nije znak sokolske discipline, ako bi koje sok. društvo na dan kad su obvezatne župske ili okružne priredbe priredilo kakvu svoju priredbu, pošto se time sprečava mogućnost, da bi župska odn. okružna priredba bila koliko moguće mnogobrojna.

20. Da je u interesu tačnog funkcionisanja sokolskih instancija, ako održe društva svoje redovite godišnje glavne skupštine u mesecu januaru te odmah posle njih pošalju svojim župama izveštaje o njima zajedno sa velikim statističkim arcima.

21. Da je dužnost društava slati svoje delegate na sabore, župske skupštine, župske odborske sednice, sednice župskog i okružnog TO i t. d., uopšte na sva savetovanja, koja daju smer nice administrativnom, tehničkom i prosvetnom radu u župi odn. okružju.

Deca odgojena u narodnom duhu ne prodaju za niš kakovu cenu na svetu svoje domovine i ne postaju za ništa na svetu izdajice vlastitog naroda. Omladina, koja se naučila ljubiti svoju domovinu, priznaje, da je sto puta veća slast biti sluga svoga naroda, nego biti u tuđoj zemlji bogzna kakav velikan.

Karolina Světlá.

NIKO BELOVARAC (Zagreb):

Gimnastika tela i duha u školama

Kao nastavnik gimnastike, imajuć pred očima samo život i zdravlje mladeži nameravam da ovim člankom prikažem svakome, kako je danas sa odgojem naše dece u telesnom pogledu bilo to sada u školi ili izvan nje. Do danas kao da se svatko bojao dirnuti u tu ranu, a trebalo bi o tome govoriti i pisati bez obzira, hoće li kome biti pravo ili ne. Treba da se istini pogleda u oči, bez obzira, hoće li kome biti pravo ili ne, jer u stvari odgoja deteta imade mnogo toga pogrešnog i manjkavog, što mu sprečava i uništava život u ranijim godinama, da bude docnije na teret sebi i drugima.

No pre nego predemo na samu stvar, treba ocrtati neke momente, koji su važni u životu mladeži, a ovi momenti nisu ništa drugo nego preduveti zdravlja. U prvom je redu tu živahnost deteta. Ona nekima ne prija, jer bi oni hteli, da imadu tipove pokorne puzavosti kao kuke savijene i suhe. A baš ovakovo nastojanje jest najveći razlog neposlušnosti i nemaru dece, a onda svega onog, što se uz ovo veže. Drugi opet idu za time da razvijaju samo forme tela i mišice, koje se mogu gledati očima. Ta danas daje se prednost onome, koji imade jake razvijene mišice izvana, a ne misli se na to, da su baš te mišice u većini slučajeva razvijene na račun onih unutarnjih, koje se ne vide, a te jesu: srce, pluća, želudac i t. d. Takovi jedva da se i brinu zato, što se zbiva u plućima i sreću. Sve kao da je zahvatila neka manija atletizma, a nemaju ni pojma o tome, da u tom leže grдне posledice.

Dolaze onda na red oni treći, koji kao da se boje onih glavnih dvaju faktora po ljudski život i snažan razvitak tela, a ti jesu: sveži vazduh i sunčano svetlo. Od toga mnogi bježe, a naročito u gradovima, a ipak svetlo i vazduh jesu zdravlje i život!

Mladež već po svom prirodnom nagonu za životom, hoće da bude zdrava, ona traži kretanja, pa beži iz zagušljivih prostorija

na igru u prirodu. Ne kratimo omladini tog njezinog nastojanja, već ju dapače što jače poduprimo i podimo za njome. Jest, podimo za njome, ali samo zato, da njom upravljamo, da ju svedemo u razumnu kolotečinu, da ju ne propustimo samu sebi. Budemo li tako radili, onda će ta omladina uz naš savet i vodstvo znati i korisno i obilno izrabiti sve one preduvete koje joj pruža priroda za život, a otpast će prigovori, da su telovežba i igre logorovanje i planinarenje iskvarili mladež, da ona ništa ne uči i da luduje za »glupim novotarijama«. Na koncu priroda i okolina u kojoj se kreće današnja omladina pridoneli su tome, da je danas najviše energije u mladeži, a ona se najbolje očituje baš u njihovoj živahnosti. Ta zar je ono dete bolje, koje se leno miče, tupavo je za sve i ne pokazuje smisla za život? Volja i kretnja stvorile su zdravi ljudski tip. To je činjenica koja se neda ničim osporiti, pa se zato u današnje doba, naročito po gradovima i ide za time, da se već u dece što više sakupi ove volje i energije. Zato se i po gradovima uz škole dižu vežbaonice a ponegde uz njih i letna vežbališta, Dakako na žalost u većini toga nema nijednog, jer je u nas još uvek slabo razvijen smisao za telovežbu.

Rousseau je već kazao, da samo onaj sluga može vršiti volju gospodara, koji je dovoljno jak, dok slab sluga nije kadar. Telo naše sluga je naše volje i samo onda, ako je ono zdravo i jako može da udovoljava našoj volji. Pa ipak danas nastava u školi u mnogočem je udešena tako, da učenici uče mnoge predmete, kojima pretovaruju svoj mozak sedeć kod toga zgureni prisiljeni na kratko disanje. Zar se time njihov organizam ne sprečava u radu? Svakako! Treba da se duševni rad izmeni telesnim t. j. telovežbom. Istina mnogi je danas zapostavljaju, pa dapače i najpozvaniji faktori. Odatle i toliko nerazumevanje u uredenju vežbaonica, a baš u tome trebalo bi i kako rigorozno postupati.

Ta upitajmo se odmah gde da se vežba? Odgovor jasan i poslednjem lajku: na čistom vazduhu, da se pluća što bolje prozrače. No na žalost u tome nam manjka mnogo i mnogo. Prozmotrimo prilike u Zagrebu. To je na oko čist i zdrav grad, a većina njegovih osnovnih škola nema potrebnih dvorana za telovežbu, dok o letnim vežbalištima ili igralištima nema ni govora. Propisuje se telovežba, a gde da se provada? Ako se opet i nade kakova vežbaonica, onda se naide na nerazumevanje nastavnika, od kojih izvesni deo decu niti ne vodi na gimnastički čas. Drugi opet, mudriji, vežbaju, ali u istom razredu gde je redovita obuka u klupama i kod zatvorenih prozora. Ovakova gimnastika redovito se kreće u ovakovim vežbama: Ustaj, sjedi, ruke gore, ruke dolje, desno, levo i t. d. I to se onda zove telovežba! Ta na koncu nije se čuditi ni tome, kada danas imade nastavnika, koji vele, da je telovežba: »Ruke gore, ruke dolje, skoči amo, skoči tamo!« Koliko moramo žaliti takove nastavnike to još više moramo žaliti onu sitnu, života željnu dečicu, koja su poverena njihovom »gombanju«. Ta uz njihov i ovakav telesni odgoj deca još više zakržljaju, blede i jednog dana izostanu iz škole. Neki

opet nastavnici izvadaju decu na školsko dvorište. Ali i tu imade većinom žalosnih činjenica. Istina nema čitave krivnje na nastavniku, ali u mnogočemu kriva je njihova indiferentnost. Oni kao nastavnici, kao prvi staratelji nisu smeli dozvoliti, da nam se u školske vežbaonice i dvorišta uvuku razna pevačka, zabavna, vatrogasna i bog te pitaj kakova društva. Vežbaonice služe u većini za pevačke pokuse, a dvorišta su redovito smetišta. A dvorane same, ako i gdegde mogu poslužiti vremenski za telovežbu, onda su protuhigijenske. One se ne čiste, ne zrače, već se prašina skuplja sve više. Danas se može, a i mora otvoreno kazati, da nemamo higijenski uređene dvorane. A ako još k tome dodamo služitelje, koji misle, da su škole i sve oko škole radi njih, a ne da su oni radi posluge i rada, onda si lagano predstavimo sliku telesnog odgoja na takovim školama. Nije li možda bolje po zdravlje dece, da se telesni odgoj u takovim dvoranama uz takove prilike obustavi? Ta koja nam korist od toga, kada deca u dvorani za vreme telovežbe od podignute prašine kišu i kašljaju?

S malim razlikama ovakove su prilike posvuda. Zainteresovani i zvani faktori imadu dužnost da učine kraj ovom nesnosnom stanju. Klice bolesti treba odstraniti iz telovežbenih dvorana a to će se postići onda, kada će se više pažnje posvetiti higijeni, kada će se telesni odgoj povjeriti stručnim licima. Od toga biće nam stostruka dobit, jer će deca biti poslušnija, marljivija, jer će se osećati snažnija i zdravija. Tad bi nestalo i one bolne sirotinje, koja zadaje roditeljima toliko brige i žalosti.

Protiv društva; koje ništa ne znači, koje se ničim ne može pokazati pred javnošću, lagana je borba i pobjeda.

Tyrš.

DR. SELIŠKAR (Ljubljana):

Žena i telovežba

(Svršetak.)

Naročito moramo uvažavati kod ženskog telesnog odgoja i nege pojedine i njezinom polu određene dobe.

Pre svega treba uzeti u obzir mesečno pranje, koje prouzrokuje u 4-tednim (u pojedinim slučajevima i u trotednim) razmacima prilično velike promene u čitavom telu. Telesna toplina, broj srčanih udara, množina kod pojedinog udisaja od pluća zahvaćenog vazduha, povisuje se poslednjih 3—4 dana pred nastupom krvarenja, dok se snizi za vreme samog krvarenja. U vremenu pranja žlezda štitnica se napne, jer mora u većoj meri vršiti svoju dužnost, snaga mišićja za vreme pranja popusti, a i živčano i duševno opažamo promjene u smislu opadanja otporne snage i sposobnosti za rad. U času pranja je ženski organizam u mnogočemu oslabljen, više osetljiv za nahlade, jače pristupačan priljepčivim bolestima, dapače i pevanje za vreme pranja može pokvariti lep

zvuk glasa. Usled toga neka se redovito vežbanje za vreme pranja prekine; ne samo izvršenje teških vežbi, već i plivanje, bicikliranje, dapače i ples, podulje putovanje, nepromišljeno poduzeti planinarski izleti, kadri su da prouzroče trajne posledice. Lagano kretanje i izvajanje prostih vežbi — s obzirom na mišićnu slabost tih dana — ali u umanjenoj meri, jesu jedina dozvoljena vežba za vreme pranja. Samo se sobom razume da k tome pripada i primerena čistoća, koja je u ove dane i te kako potrebna za telesnu negu.

Trudnoća povisuje sve životne pojave u zdravom materinskom organizmu. Organi, koji služe za obtok krvi i disanje, probavu i izlučenje, rade u povećanoj meri. Srce n. pr. za vreme trudnoće privremeno se proširi. Kako se proširi mišićje srca, tako se u još većoj meri proširuje mišićje maternice, pa time dobiva na svojoj snazi. Slične promene imaju se zbiti i na trbušnom mišićju. Kod zdravih i mišićno dobro razvijenih doista i ove mišice za vreme trudnoće prošire se u svom opsegu i tako porastu u svojoj snazi. Kod slabog mišićja ta toliko puta ženskom organizmu potrebna promena izostane. Posledica svega toga jesu dugotrajni porodi i omlitavale trbušne stene, koje takovima ostaju iza poroda za uvek i dopuštaju da se utroba poveća. Ako se slabo držanje nije pre pojavilo, tad se ono sada pojavljuje, a s njime sve slabe posledice. Mišićna slabost, koja sačinjava prvi uzrok za slabo držanje, jest uzrokom svima trajnim posledicama usled trudnoće i poroda. Zato se ne može dovoljno naglasiti, kako to treba sprečiti sa telesnim odgojem, koji imade započeti u detinjoj dobi. Telovežba za vreme trudnoće nije kadra ništa popraviti, dapače prevelika mera vežbanja u to doba nije korisna i mnoge vežbe za vreme trudnoće upravo su nepodesne. Hodanje i laglje proste vežbe jedino su zgodne za trudnu ženu. Svako preterano vežbanje za vreme trudnoće jest jednako ubitačno kao i besmisleno po- legavanje.

Razume se samo sobom da otpada svaka telesna vežba u normalnoj porodajnoj postelji, koja imade trajati barem 9—10 dana. Jednako neka izostanu sve vežbe osim hodanja tekom prvih šest sedmica iza porođaja, a po potrebi još i dulje. Rodilja neka započne sa vežbom tek sedmi tjedan iza poroda i to neka vežba ograničeno. U gospodarstvu zaposlene i kao trudne i kao porodilje ne trebaju telovežbe.

Navedena pravila dakako vrede za zdrave, za one, koje prežive trudnoću, porođ i porodajnu postelju bez ikakvih pojava bolesti. Šta da učine one, koje nisu tako sretno prošle, to ne spada u ovu studiju. To se općenito neda niti kazati, jer je u takovim slučajevima potreban savet lekara i to za svaki slučaj posebno.

Konačno da još jednom spomenem bicikliranje. I to naročito stoga, jer je ono kao vežba neprikladno, a osobito za ženu. Kotač je u današnjim prilikama velikom broju žena vanredno potrebno

saobraćajno sredstvo, ali zato bicikliranje nije zdrava vežba. Telo kod bicikliranja ostaje gotovo podpunoma mirno i zgrbljeno napred. Pluća se tek nepodpuno šire, a nadlaktice se niti ne miču. Tko već dugo biciklira, taj radi samo sa nekim mišićima na nogama. Za ženski organizam bicikliranje je već zato neprikladno, jer kod toga trbušno mišićje ostaje mlohavo. Nadalje pojavljuje se i zastoj krvnog optoka u trbušnim organima šta je općenito slaba strana svakog dugotrajnog sedenja.

Lepota, moć, zdravlje su si srodni. Jedno se bez drugoga ne pojavljuje. Naravno da ne dostaje samo vežbanje, već telesni odgoj imade ujedno da obuhvati i potrebne pojmove o higijeni. Bez ove nema niti telesnog uzgoja, niti nege. Zato je potrebno da i higijena postane duševna vlast širih slojeva. Neku meru razumevanja za to, šta se u ženskom organizmu zbiva i uvažavanje toga, moramo smatrati sa stajališta moderne higijene za plemensku dužnost svake pojedine žene.

Biti mlad, nije zasluga, ali ostati takvim u starosti, to je najveće umjeće.

Mark Aurel.

DR. ŠTAMPAR (Beograd):

Sokolstvo i alkoholizam

Sa idejom Sokolstva treba bezuvetno spojiti borbu protiv alkohola. Sokolstvo osnovano u nameri, da diže snagu tela i duše u čoveka pojedinca, a po tom i u celog naroda mora da prihvati apstinenciju. Alkoholizacija i Sokolstvo se podnipošto ne podnašaju. Danas, kad je ceo svet uveren o štetnom delovanju alkohola, ma i u najmanjim količinama, moramo sa idejom Sokolstva spojiti i ideju apstinencije. Nije apstinencija možebiti stvar kakove mode, nego je ona zahtjev napredne kulture. Gde se govori o ozbiljnom radu, tamo i apstinencija mora doći. Sokolska društva moraju biti i apstinentska društva, jer koliko je puta alkohol osramotio ideju sokolsku? No i sama bit sokolske ideje ne trpi alkoholizacije. Sokolstvo ide za time da diže narodno zdravlje i svest, e onda ono nema ništa zajedničkog sa alkoholom, dapače može da mu bude samo pravim neprijateljem. Zdravlje, svest pa alkohol to su oprečni pojmovi. Ima li smisla na jednoj strani jačati telo, a na drugoj trovati ga? Ima li smisla alkoholom izmoriti svoje mišice, a onda ih naprezati? Ako Sokolstvo ima da širi prosvetu narodnu, onda ono ne sme da sobom nosi otrov narodni, nego da u prvom redu poradi protiv onoga, što narodu najviše škodi, protiv alkohola.

Oni ljudi, koji se bore za novi život, za napredne ideale, treba da imaju bistro čelo, bistre misli, jake mišice, snažnu volju, snažan karakter. A baš tome je alkohol veliki neprijatelj. Masaryk lepo reče: Tamo gde vlada alkohol, nema napredka. Posvedočuju nam

to najbolje i sama sokolska društva. Najtreznija najbolje uspevaju i nose lovorike pobede i napredka.

U kako velikoj opreci stoji ideja sokolska sa alkoholom? Sokolstvo ide za tim, da ojača telesno i moralno narod, a po tom da mu osigura bolju budućnost. Pogledajmo uzvišene primere velikih ljudi, koji napore telesne podneše samo tako, da ne okusiše ni kap alkohola! Eno Tritjofa Nansena, koji samo apstinenciji svojoj može da zahvali, što je kao putnik i istraživač, doživio tako velike uspehe. Zar se znameniti turisti ne dovинуše visina ogromnog gorja samo na taj način, da ne uzeše alkohola.

A Sokolstvo? Zar ono nema istu nameru? Ono hoće, da se dovine visina žilavog zdravlja narodnog tela i duše. Sa alkoholom toga neće poštići. Zgrada bez čvrstog temelja se raspada.

Mirne duše odstranismo iz naših redova raspravljanja o tome, da li je alkohol i zbilja štetan po zdravlje i moral. Ma i bio alkohol u malim količinama bez osobito štetnog delovanja, mi opet znamo, da i umerenjaci kadmkad posrnu. Ne treba nas trti briga o tome, je li alkohol zlo deluje, dosta nam govori iskustvo, da ljudi od njega stradavaju.

Zato sokolska društva moraju postati apstinentskim društvima. To je i onako norma za sva društva, pa ju razvijmo u stalno geslo: Soko mora biti apstinental!

Sokolska štampa

Uredništvo je primilo:

»Sokolič« br. 5., 6.—7. i 8.—9. Prvi broj uvodno donosi pod naslovom »Praznik Pomladi« govor što ga je održao br. Igor Vidic prigodom akademije Sokola I na Taboru u Ljubljani. Nikola Došenović javlja se sa pesmom »Narodno Kolo«, a Rudolf Horvat mld. nastavlja svoje »Grmade goré!« Zgodna je bila zamisao uredništva, da je iz »Sokola na Jadranu« preštamvalo članak br. Boka »Hranit ćemo ptiće sokoliče«, jer je tako ovaj lep članak učinilo pristupačnim i onima, koji ga inače ne bi čitali, a zavreduje radi svoje sadržine, da bude što više upoznat. Onda dalje Hajrudin Čurić raspravlja o »važnosti sokolskih izleta«, Došenović peva »Sokolica Smilja«, a Niko piše »Ključnice na Golici«, da onda Čurić zaključí poletnim člančićem »Računajte s nama!« Eto to je sadržina 5. broja »Sokoliča«, koji je tako ponovno zasvedočio, da u svakom pogledu odgovara svojoj svrsi, pa se zato i sam sobom preporučuje kao savršen naš sokolsko-omladinski list.

Dvobroj 6—7 jednako je jak svojom sadržinom. Brat urednik piše »Sokolstvo in Slovanstvo«, a brat Rudolf Horvat nam pruža pregledan referat o školi slávenskog Sokolstva u Pragu, sledi opis pokrajinskog sleta u Ljubljani, nekoliko pesmica od Došenovića, Tratara, Čurića i Ferjana, pa opet lepi za omladinu poučni članci: »Sokolstvo u očima laika«, »Henrik s Pelebanevog«, »Prikazen na grobišču« i sokolski igrokaz »Sloga« od Udickoga i niz zanimivih vesti. Kako se vidi vrlo lep dvobroj, koji sili svakoga, tko sokolski oseća i kome je do sokolske budućnosti, da

ovaj list proširi, naročito sada, kada su se iza ferija naša deca opet povratila u sokolske vežbaonice.

Još nam je spomenuti i poslednji dvobroj 8—9, u kome Hajrudin Čurić piše o važnosti našeg Sokolstva pre i posle rata, dr. Vidic o nacionalizmu, a onda sledi lep opis ovogodišnjeg naraštajskog sleta u Splitu, da ga nadopuni opis naraštajskih natecanja u Beogradu. Imade pesmica od Čurića i Došenovića, kao i lep opis logorovanja sokolskog društva u Banjaluci. Ovaj člančić naročito neka si pročitaju oni, koji se bave letovanjem sokolske dece. Moći će iz njega mnogo naučiti. Završno dolazi lep sokolski igrokaz »Sloga« od Udickoga. Sve što smo gore više spomenuli, vredi i za ovaj dvobroj. ab.

»*Naša Radost*« br. 5., 6., 7. i 8. Izašle su majske i junske sveske »*Naše Radosti*« sa zanimivom sadržinom. Poznati nam već brat Albin u ljupkoj pesmici pozdravlja mesec maj, Igor Vidic priča sokolskoj dečici »Mačeha i mamica«, a Čebular se ponosi, jer »Jaz sem Sokoliček!« Onda slede »Mačice«, pa pesmica Bogumila Toni »Skakanje«, zatim »Cesta«, »Lokomotiva«, »Tako delaju Sokolići« i »Mali vir«. Svaka pesmica, svaka pričeća odiše nekom nežnošću, koja je kadra da osvoji dečje srce, a naročito sokolsko, jer je čitava sadržina naročito tako probrana, da govori onom sokolskom detetu, koje čita ovaj svoj listić od srca k srcu. A to je glavno, čime imade da se ovakav list odlikuje, a da bude od onih kojima je namenjen čitan i voljen.

Da je tome tako dokazuju nam i dva dalnja broja. Tu je prvi br. 7., u kome nam se javljaju stari naši znanci: Albin, Vidic, Toni, Tratar, Čebular, svaki od njih sa lepim literarno-sokolskim prilogom. Bez ikakvog posebnog isticanja isti pisci javljaju nam se i u 8. broju, pa moramo naglasiti, da su to najmarljiviji saradnici, koji tako udaraju prve temelje našoj dečjo-sokolskoj literaturi, koja se sve više lepo razvija. ab.

»*Soko Dušana Silnog*« br. 5., 6. i 7.—8. Majski broj organa beogradske sokolske župe izašao nam većim delom svoje sadržine kao sletski broj I. naraštajskog sleta beogradske župe. Na prvoj strani naročito kliširano donosi pesmicu brata Gradojevića: »Oj letni, sivi sokole!« Brat Kujundžić pruža pregled samog sleta i donosi pravilnik za župsku naraštajsku zastavu. Onda brat Gradojević piše vrlo poučan članak »Sokolstvo i alkoholizam«, pa u istom raspreda dužnosti Sokolstva u pobijanju alkoholizma. Zanimiv je članak brata Tadića »Sokolstvo i javna štampa«. Za čudo pisac je u svom članku mnogo toga predvidio što je već Novinarski Odsek JSS izradio za svoj Pravilnik. Najboljim znakom kako svi zajednički osećamo iste potrebe. Izenadio nas članak brata Kujundžića: »Zdravo bugarski Sokoli«. Ovo je članak koji treba pobuditi opštu pažnju našeg celokupnog Sokolstva, jer to je prva naša reč, otvorena i iskreno upravljena Bugarima kako su iza balkanskog rata istupili iz Sveslavenskog Sokolskog Saveza. Kako ta reč dolazi iz Beograda, pa još k tome iz pera starog sokolskog borca brata Voje Kujundžića, to ona tim više dobiva markantnost i vrednost. Konačno brat Lazarević piše članak »Kojim putem?« zagovarajući da se sistem sokolskih vežbi prilagodi shvatanju i mogućnosti naroda samog, hoćemo li, da Sokolstvo proдре u selo i da ne bude samo varoška ustanova. Onda slede razne vesti iz župe, pa našeg

i opšte slavenskog Sokolstva, a počeo je da donša i pregled sokolskih listova, u kôjem se najpohvalnije izrazio o »Sokolskom Glasniku«, što beležimo sa velikim zadovoljstvom. Kako se vidi ovaj broj je nada sve zanimiv, pa se očito opaža tendenca uredništva, da nastoji sadržinu lista što više upotpuniti i usavršiti, kako bi se sam nivo lista digao do što veće visine. Sudeć po dosadanjem u tome lepo uspeva, pa samo napred k cilju!

A da će se tako proslediti dokazuju i dva dalnja broja. Tako u 6. broju najpre imademo Vidica članak »Tabor«, onda dr. Voja Kujundžić iznosi svoje mišljenje glede sletišta narednog svesokolskog sleta u Beogradu, a zatim sledi opis naraštajskog dana beogradske župe. U poslednjem dvobroju brat Kujundžić pledira za izgradnju sokolskog doma u Beogradu. Brat Lazarević piše o načinu telesnog vaspitavanja, kako ga je zaveo brat Vojinović, koji nam je dao proste vežbe za koje se može kazati, da su to izraziti nizovi slika povezani idejom. Sledе opisi novih sokolana u Nišu i Somboru i čitav niz vesti iz jugoslovenskog Sokolstva, pa uredništvo obećaje da će naročito urediti informativnu službu iz svoje župe, što je uostalom i glavno, ako list hoće da doista bude ono, što mora biti, a to je — organ svoje župe! ab.

»Sokolski Vesnik banatske župe« br. 1, 2, 3, 4—5. Pod uredništvom brata M. Stanojevića banatska župa u Vel. Bečkerek u već 4. godinu izdaje svoj Vesnik. Primili smo na jednom sve ovogodišnje brojeve. I listajući ih redom moramo iskreno priznati, da list potpunoma odgovara svojoj zadaći, jer u svakom pogledu nastoji da deluje sokolski i da razvija opšte kulturno delo. To mu i lepo polazi za rukom, jer mu je sadržina probrana. Oko sebe okupio je lep broj saradnika, a urednik se trsi, da sve to dovede u jedan sklad i redosled. List imade i svoj prilog pod nazlovom »Dom i škola« u kojem donosi omanje sastavke više literarne vrednosti. Od izašlih brojeva naročito je zanimiv dvobroj 4—5 koji je izašao kao spomenica VI. župskog sleta u Vršcu. U tome dvobroju imademo radove poznatih sokolskih pisaca: dra. Laze Popovića, starešine župe Nikola Bešlića, Dušana Bogunovića, Ante Brozovića, Stanojevića, Pere Lazarevića, dra. Jeremića, Tadića i t. d. Svi ti pisci, a uz njih oveće kolo drugih, ponajviše samih župskih funkcionara iznose svoje poglede, predloge i zdrave misli gledom na porast i razvitak našeg Sokolstva. Usled toga i ovaj dvobroj imade neku naročitu vrednost, jer je tako postao neke ruke putokaz onome što se hoće i šta bi nam trebalo u jugoslovenskom Sokolstvu. ab.

»Župski Sokolski Vjesnik« — Bjelovar, br. 2.—3. i 4.—5. izašli su meseca maja i juna. Sadržina im ispunjena uputama i vestima za VI. župski slet u Bjelovaru. Tu je ponajpre poziv starešinstva na župski slet, pa onda članak brata Bičanića o sokolskoj disciplini na sletu, a onda redom razne vesti o rasporedu sleta, natecanjima, dok se sve ne završi vestima iz župe. List je uređivan kao pravo službeno glasilo župe, pa baš ovim načinom uređivanja najbolje odgovara toliko potrebnom organizacijom usavršavanju župe. Držimo da bi na sličan način morali biti uređivani i ostali župski listovi. Ako već ne posvema jednako, a to barem u jednom delu svoje sadržine. Ta neki naši župski Vesnici sve su pre, nego pravi župski listovi osnovani za župske potrebe. Ne osnivamo župske listove

da trošimo pare, već da organizatorno koristimo župi, a to je doista ispravno shvatio Vjesnik bjelovarske sokolske župe. ab.

»Vesnik sokolske župe Petar Veliki Oslobodilac« u Tuzli, br. 1, 2, 3—4, 5 i 6, 7 i 8. Poput ostalih nekih naših sokolskih župa i tuzlanska sokolska župa izdaje već treću godinu svoj Vesnik pod uredništvom brata Vojislava Bogičevića. Primili smo najednom sve ovogodišnje izašle brojeve, kojih je izašlo do sada 8. List je dobro uređivan i uredništvo nastoji da se ne gubi u suvišnim teoretskim člancima, koji se često puta pišu samo da se istakne ime pisca, već naprotiv donosi vrlo lepu informativnu građu kako u ideološkom, tako i u tehničkom pogledu, a donosi i jedan lep sokolski igrokaz, koji će u veliko poslužiti prosvetnim odelenjima za sokolske priredbe. Nadalje imade u listu lep broj vesti iz župe i društava, a prati se i rad čitavog Saveza. Dakle list se s obzirom na njegovu sadržinu mora pohvaliti, pa je poželjno da tako nastavi, jer će time pokazati, da je na pravom putu i da je ovde da odgaja i stvara jak kadar Sokolstva na teritoriju svoje župe. ab.

»Sokol na Jadranu«. Splitska župa Vojvode Hrvoje izdala je do sada 9 brojeva svoga lista: U aprilskom broju, sasvim shvatljivo, da je uredništvo posvetilo uvodno mesto spomenu velikih narodnih heroja: Zrinjskom i Frankopanu, pa je u tu svrhu i brat dr. Bego napisao uvodni članak »30. travnja«, koji bazira na istorijskim činjenicama. Onda donosi topao oproštajni članak bratu Stevi Kneževiću, a brat Vrdo ljak nastavlja svojom studijom »Nekoji sustavi i smerovi telesnog odgoja«. Babaček dalje prikazuje praški svesokolski slet, a brat Macanović piše o plivanju, dok dalje slede vesti, pa tabelarni prikaz stanja sokolske župe, šta je od velike vrednosti za upoznavanje rada i života ove župe.

I tako redom jedan broj za drugim odlikuje se obilatim sadržinom. Predaleko bi nas zavelo da iznesemo svu tu sadržinu. No nikako ne smemo da mimoidemo dvobroj 6—7. To je bilo sletsko izdanje, naročito bogato tehnički doterano sa mnogo ilustracija, a sadržinom posvećeno našem naraštaju. Prilozi potiču iz pera najboljih pisaca, pa je taj broj ureden kao neke vrsti priručnik za našu decu i naraštaj. U daljnim brojevima iznose se referati sa naraštajskog sleta u Splitu, sa sleta u Korčuli, Prekom i Biogradu na moru. Kao uvek tako i ovaj puta možemo i moramo da se najpohvalnije izjavimo o samom listu, pa ga ponovno preporučamo pažnji svih naših sokolskih društava. ab.

»Branik«. Organ sušačko-rečke župe produžio je svojim izlaženjem i izdao je do sada u svemu osam brojeva. I što dalje to dolazimo do ubeđenja da nas naše nade nisu prevarile, jer i ovih osam brojeva lista ističu se lepotom sadržine kako u člancima, tako i u vestima. Kako se list uz sokolsko štivo bavi i ostalim aktuelnim dnevnim pitanjima, to dobiva neku svestranost koja mu omogućava da se nađe i u širim narodnim redovima, pa tako divno vrši svoju misiju širenja i buđenja sokolske svesti u onih, koji do Sokolstva ili nisu hteli ili nisu imali razumevanja. Druga u borbi za sokolske ideale i ovaj puta srdačno pozdravljamo, želeć mu u radu mnogo, mnogo uspeha. ab.

Sletski Vjesnik okruga korčulanskog župe »Alekse Šantić« br. 1. i 2. Sokolsko društvo u Korčuli počelo je pod uredništvom brata M. Bernar

dia izdavati svoj Sletski Vjesnik, od kojeg su izašla dva broja. U listu se najavljuje veliki okružni slet, koji se obdržavao 14. augusta o. g. a kojom je zgodom društvo posvetilo svoj društveni barjak, dar Nj. Vel. Kralja. U listu se nalazi opis sletskih priprema i raspored svečanosti.

ab.

»Sokolski Vjesnik župe zagrebačke« nakon posljednje objave ovog lista izdao je sve brojeve od 4. broja dalje do inkluзивe 9. broja. U ovih pet brojeva imade lepih i stvarnih članaka, koji će u velike poslužiti našoj sokolskoj literaturi. Tu je članak o visokoj gimnastičkoj školi u Bukareštu, pa članak brata Gradojevića o odnosima Jugoslavenskog i Čehoslovačkog Sokolstva, dalje članak brata Ilešića iz istorije poljskog Sokolstva, pa članak dra. Werka o hrvatskom Sokolu u Zadru, i Bugarska Tumparova o bugarskoj junačkoj organizaciji. Zanimiv je članak brata Čede Milića o problemu sela u Sokolstvu. Ostali deo sadržine ispunjen je raznim vestima. Kako iz ovog kratkog prikaza vidimo, list se lepo ističe svojom probranošću članaka i raznih vesti, pa u mnogočem dopunjuje onu veliku prazninu, koja se ukazuje u našoj sokolskoj štampi.

ab.

Jos. A. Kraljić: »Sokolke«. U našoj sokolskoj literaturi teško se oseća pomanjkanje zdravog štiva za naš sokolski naraštaj. Istina, imademo dosta toga, ali je sve to kojekuda po raznim listovima tako razbacano, da je kao celina nepristupačna, pa do danas nismo bili u mogućnosti, da našem detetu dademo u ruke knjižicu iz koje bi ovo na lažan shvatljiv način upoznalo Sokolstvo. Toj nestašici odlučio je doskočiti naš brat Jos. A. Kraljić, sreski školski nadzornik na Krku. Sinula mu u glavu zgodna misao da izda »Sokolke«. I on ih napisao i izdao u vrlo ukusnoj opremi sa velikim brojem ilustracija. Knjižici je glavna svrha, da budi i poradi oko porasta i razvijanja našeg Sokolstva. Sada, kada se radi i nastoji da se našem Sokolstvu otme mladež, ova će knjižica i te kako dobro doći za pobijanje ove propagande. Knjižica, koja imade velik broj aktuelnih članaka, dobro će doći i odraslima, pa bi trebalo da si je nabavi svaki Soko, te da ju zagovara i preporučuje i mladeži i odraslima. Cena je na knjizi za sokolski naraštaj Din 15, a za članstvo Din 20, a šalje se na pisca: Brat Jos. A. Kraljić sreski školski nadzornik Krk (otok Krk). Mi sa svoje strane ovo djelece najtoplje preporučamo, jer ćemo njime našoj deci pružiti obilje zdravog sokolskog štiva.

ab.

»Spomen-list prigodom proslave 25-godišnjice sokolskog društva u Karlovcu.« Sokolsko društvo u Karlovcu prigodom proslave svoje 25-godišnjice meseca juna o. g. izdalo je naročiti »Spomen-list« sa velikim brojem ilustracija društvenih radnika i prizora iz društvenog rada i života. U njemu se nadalje donosi istorijat društva, pomen članak u počast osnivača društva, pa opis barjaka članskog i naraštajskog, kao i lep niz poučno-odgojnih članaka iz pera društvenih radnika kao dra. Freliha, Milana Radeka, Karla Kubičeka itd. Ovaj spomen list jest jedan lep prilog istoriji Jugoslovenskog Sokolstva, pa ga toplo preporučamo pažnji naših društava da ga nabave za svoje sokolske biblioteke. Cena mu je Din 10, a naručuje se kod sokolskog društva u Karlovcu.

ab.

»Spomenica V. sleta sokolske župe Svetozara Miletića u Somboru.« Sokolsko društvo u Somboru izdalo je prigodom osvećenja svoga doma

naročitu spomenicu u vrlo ukusnoj opremi na 72 stranice. Samu spomenicu uredio je brat dr. Stojan Jeremić, a u njoj se kao pisci redaju braća: Gangl, Murnik, Jeremić, Brozović, Vojinović, Bogunović, Malin, Stanojević, Gradojević, Niko Mrvoš, Tadić, i t. d. Svi ti kao i ostali pisci raspredaju u spomenici aktuelne sokolske teme, pa tako ova knjiga naročito dobiva u vrednosti, te se sama sobom preporučuje. Naručuje se kod sokolskog društva u Somboru.

Dr. A. Košir: Človeško telo (njegovo ustrojstvo i delovanje). Nakladom Jugoslovenskog Sokolskog Saveza izašla je od gornjeg pisca pomenuta knjiga, koja je urešena sa 87 ilustracija. Pisac je ovo svoje delo posvetio spomenu brata dra. Ivana Oražena, prvog staroste JSS. Sama knjižica sadržaje članke, koji su izašli pod naslovom »Anatomija i fiziologija čoveka sa posebnim obzirom na telovežbu« u »Sokolskom Glasniku« god. 1925. i 1926. Švrha je ovoj knjižici, da u prvom redu bude priručno pomagalo braći prednjacima kod prednjačkih ispita, a ostalom članstvu da pruži najvažnije znanje o čovečjem telu. Kako bi štivo za vežbača bilo što zornije, to je pisac u tekstu knjige same doneo više slika kosti i mišićja. Knjigu najtoplije preporučamo svakom vežbaču i doista ne bi smelo biti nijednog prednjaka ili prednjačice, koji ne bi ovu knjigu posedovao. Naručuje se u pisarni JSS, Ljubljana, Narodni Dom.

ab.

»*Prosveta*«. Srpsko prosvetno i kulturno društvo u Sarajevu »Prosveta« slavilo je ove godine 25-godišnjicu svoga postanka. Ogromno je bilo delo ovog društva za prosvetavanje naroda u Bosni i Hercegovini. I pregled tog svog rada pružilo nam društvo u krasnoj svojoj spomen knjizi, koju toplu preporučamo svim našim sokolskim knjižnicama. Iz ove knjige najbolje ćemo naučiti koliko se toga dade postići na prosvetnom polju sa privatnom inicijativom. Naslov je knjizi »Dvadeset i pet godina rada Prosvjete«, a naručuje se kod društva »Prosvjete« u Sarajevu.

»*Sokolstvo i Narodna Vojska*« naslov je knjizi, što ju je nedavno izdao brat Dušan Bogunović. Pisac odmah u uvodnoj reči spominje, da je pitanje odnošaja, veza i zajedničkog rada Sokolstva i vojske sastavni deo ideološkog, tehničkog i organizatorskog rada Jugoslovenskog Sokolstva, pa je zato i u vidu ovoga sakupio sve šta se do sada na tome polju uradilo kod nas, kao i kod braće Čehoslovaka. Knjiga je vrlo lepa dokumentarna zbirka raznih predstava, sistema, predloga i mišljenja od prvih sokolskih radnika, pa će ona doći kao dobro pomagalo za studij ovog pitanja, koje je danas baš kod nas tako važno i aktuelno. Naručuje se kod pisca samog, Zagreb, Bogovićeve ul. br. 7.

ab.

Mnoge sokolske edicije uredništvo nije primilo, akoprem je opetovano puta objavilo, da će se osvrnut samo na ono, što primi. Opetujemo naš poziv sa dodatkom, da bi trebalo da se u bratskih uredništva probudi više pažnje i susretljivosti.